

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad:	22 Ionawr 2019
Teitl yr Eitem:	Adroddiad Perfformiad yr Aelod Cabinet dros Cefnogaeth Gorfforaethol a Chyfreithiol
Pwrpas:	Derbyn a nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad
Aelod Cabinet:	Y Cyngorydd Nia Jeffreys
Swyddog Cyswllt:	Dilwyn Williams, Prif Weithredwr

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Pwrpas yr adroddiad yma yw diweddarau fy nghyd aelodau ar yr hyn sydd wedi digwydd yn y meysydd yr wyf yn gyfrifol amdanynt fel yr Aelod Cabinet dros Cefnogaeth Gorfforaethol a Chyfreithiol. Bydd hyn yn cynnwys amlinellu'r hyn sydd wedi digwydd yn erbyn addewidion Cynllun y Cyngor; lle mae'r mesurau perfformiad arni; a'r diweddaraf o ran cynlluniau arbedion a thoriadau.
- 1.2 Hoffwn eich atgoffa bod yr holl faterion eisoes wedi bod yn destun trafodaeth ac wedi eu craffu mewn cyfarfodydd o dîm rheoli'r Adran Cefnogaeth Gorfforaethol a thim rheoli'r Gwasanaeth Cyfreithiol, oedd hefyd yn cynnwys cynrychiolaeth o'r Pwyllgor Craffu.
- 1.3 Yn gyffredinol rwy'n hapus gyda chynnydd prosiectau yr arweinir arnynt o fewn Cynllun y Cyngor a'r mesurau perfformiad yr wyf yn gyfrifol amdanynt.

2 Y PENDERFYNIAD A GEISIR

- 2.1 Derbyn a nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad.

3 PROSIECTAU CYNLLUN Y CYNGOR

3.1 Hybu Defnydd o'r Gymraeg o fewn Gwasanaethau'r Cyngor

- 3.2 Rydym yn falch iawn fel Cyngor ein bod yn gweithredu'n fewnol drwy gyfrwng y Gymraeg, ac mae'n ofynnol i staff allu cyfathrebu'n effeithiol yn y Gymraeg a'r Saesneg hyd at safon sy'n briodol ac er mwyn gallu cyflawni eu dyletswyddau'n llawn. Er mwyn sicrhau ein bod yn cefnogi ein staff i fedru darparu'r gwasanaeth gorau i'n trigolion rydym wedi dewis 6 gwasanaeth rheng flaen o fewn 6 adran, ac wedi dechrau'r gwaith o asesu

Cyswllt:
01286 679868
01286 679490

cabinet@gwynedd.llyw.cymru

anghenion ieithyddol deiliaid swyddi. Mae yna groeso i'r gefnogaeth hon gan swyddogion a rheolwyr fel ei gilydd. Rwy'n falch hefyd o fedru dweud, diolch i waith y Gwasanaeth Iechyd Diogelwch a Llesiant, bod deunyddiau'r cwrs IOSH bellach ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg.

3.3 **Y Gymraeg a'r Gwasanaethau Cyhoeddus**

3.4 Fis Rhagfyr fe basiwyd drafft o "Gynllun Gweithredu yr Is-Grŵp Iaith Gymraeg" gan y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, ac rydym fel Cyngor yn un o'r partneriaid fydd y gweithredu'r Cynllun hwn. Mae nifer o is-benawdau i'r Cynllun, ac un ohonynt yw 'profiad y dinesydd'. Nod y gwaith hwn yw i bartneriaid y Bwrdd yn eu tro annog trigolion i gychwyn sgysiau yn y Gymraeg wrth gysylltu â nhw ac i'r trafodion fod fwy-fwy drwy'r Gymraeg. Rydym fel Cyngor wedi gallu rhannu arfer da â'n cyd-aelodau eisoes a byddwn yn annog trigolion Gwynedd i ddefnyddio gwasanaethau iaith Gymraeg aelodau'r Bwrdd.

3.5 **Busnesau Gwynedd yn Defnyddio'r Gymraeg**

3.6 Rydym yn parhau i fod yn ymchwilio i'r anghenion yn y maes hwn, ac mae'n amlwg bod angen gwell eglurder am y gefnogaeth sydd ar gael i fusnesau a sut rydym yn defnyddio ein prosesau a'n dylanwad o fewn y Cyngor i ddylanwadu ar ddefnydd iaith y sector breifat. Gobeithio y bydd cynnydd pellach yn y maes hwn erbyn y tro nesaf i mi adrodd i chi.

3.7 **Cadw'r Budd yn Lleol**

3.8 Rwy'n falch o fedru adrodd bod canran o wariant refeniw lleol y Cyngor wedi cynyddu 1% yn y cyfnod Gorffennaf i Medi o'i gymharu â'r un cyfnod y llynedd (o 62 i 63%). Mae'r canran o wariant refeniw a chyfalaf gyda'i gilydd, ar y llaw arall, wedi cynyddu o 4% (o 55 i 59%). Mae'n bwysig ein bod yn parhau i wneud ein gorau i daro'r balans rhwng sicrhau'r gwerth am arian gorau i'n trigolion â'r budd o wario gyda chwmnïau lleol.

3.9 Mae'r gwaith o annog busnesau lleol i gystadlu am waith gan y Cyngor hefyd yn parhau. Mae'r Gwasanaeth wedi bod yn cynnig cefnogaeth a hyfforddiant i fusnesau lleol er mwyn iddynt allu cwrdd â safonau iechyd a diogelwch angenrheidiol. Mae yna waith dwys wedi ei wneud hefyd ar lunio cytundebau newydd ar gyfer darparu dillad diogelwch, er mwyn rhoi'r cyfle gorau posib i gwmnïau lleol fedru cyflwyno tendr ar gyfer y gwaith.

3.10 Mae yna lawer iawn o waith canmoladwy yn cael ei wneud yn y maes hwn, drwy barhau i gynnig cytundebau i gwmnïau sy'n cyflogi'n lleol, neu i gynnig cytundebau newydd i'r cwmnïau hynny. Mi fyddai'n awyddus i rannu mwy o'r straeon calonogol yma gyda phobl Gwynedd i'r dyfodol, ac i dathlu llwyddiant.

3.11 **Lleihau'r Bwlch Cyflog Rhwng Merched a Dynion**

3.12 Pwrpas y prosiect hwn yw hybu'r nifer o ferched sy'n cyrraedd swyddi uwch o fewn y Cyngor er mwyn lleihau'r bwch cyflog rhwng merched a dynion. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol ddiwethaf roedd y bwch yn 9.9% ar gyfartaledd. Er bod tua 71% o weithlu'r Cyngor yn ferched, mae dros hanner y nifer yma yn gweithio'n rhan amser, a nifer sylweddol o'r rheiny mewn swyddi ar lefelau cyflog is na chyfartaledd cyflog y Cyngor.

3.13 Oherwydd bod cynifer o ferched yn dal swyddi ar lefelau cyflog is, does yna ddim ateb hawdd a chyflym i'r broblem o drio lleihau'r bwch cyflog. Mae'n rhaid i ni drin y sefyllfa hon drwy gynllunio ateb tymor hir.

3.14 Rydw i, ac uwch swyddogion y Cyngor, yn gytûn bod angen symud ffocws y prosiect hwn i ganolbwyntio ar ddileu unrhyw elfen o'r amodau ac amgylchedd gwaith o fewn y Cyngor sy'n rwystr i ferched ymgeisio am swyddi arweiniol a rheolaethol i'r dyfodol. Rydym yn ymchwilio i'r amgylchiadau o fewn y Cyngor ac yn tynnu ar waith ymchwil cenedlaethol a rhyngwladol hefyd er mwyn i ni symud ymlaen gyda'r gwaith pwysig hwn.

3.15 **Datblygu Arweinyddiaeth**

3.16 Mae'r rhaglen ddatblygu ar gyfer miniogi sgiliau arwain Aelodau Etholedig a swyddogion yn symud yn ei flaen yn addawol iawn. Rydym fel aelodau o'r Cabinet wedi mynychu gweithdai sydd wedi ein cynorthwyo i gryfhau ein sgiliau gweithio fel tîm ac i ganolbwyntio ar ein gweledigaeth wleidyddol. Mae dau o'n Aelodau Etholedig, y Cynghorwyr Paul Rowlinson a Catrin Wager hefyd yn mynych Academi Arweinyddion Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru.

3.17 Ein ffocws wrth ddatblygu sgiliau ein Rheolwyr o fewn y Cyngor yw i danlinellu mai diwylliant o arwain pobl sydd angen i ni ei weld, nid cyfundrefn sy'n rheoli pobl yn unig. Rydym yn cynnig hyfforddiant pellach i'n prif swyddogion i ddatblygu eu sgiliau, gyda 4 Prif Swyddog (gan gynnwys Pennaeth yr Asiantaeth Cefnffyrdd) wedi cychwyn ar raglen Uwch Arweinyddiaeth gydag Academi Cymru.

3.18 Mae'r Rhwydwaith Rheolwyr wedi ei sefydlu yn ogystal, fydd yn gyfle i Reolwyr ar draws y Cyngor rannu arfer da a derbyn hyfforddiant. Mae'r gwaith hwn i gyd yn cyd-fynd a'r gwaith sy'n cael ei wneud o dan y prosiect Rhoi Ffordd Gwynedd ar Waith. Mae swydd-ddisgrifiadau Rheolwyr ar bob lefel yn cael eu hadolygu ochr yn ochr â'r gwaith o gynnal adolygiad rheolaethol, a bydd modd i mi adrodd ymhellach ar hyn y tro nesaf.

3.19 **Arfogi Unedau i roi Ffordd Gwynedd ar Waith**

3.20 Fe dderbyniodd 130 o reolwyr a rhai swyddogion eraill hyfforddiant 6 diwrnod er mwyn eu harfogi i roi Ffordd Gwynedd ar waith. Er fod y cyrsiau yma yn dal i gael eu rhedeg rydym wedi gwerthuso'r trefniadau hyd yma a chanfod bod croeso brwdfrydig i'r cwrs, ond bod cyflymder gweithredu ar yr hyn a ddysgwyd yn amrywio. Rydw i wedi holi am fwy o wybodaeth ynghylch hanes a chanlyniadau adolygiadau Ffordd Gwynedd ar draws

Adrannau'r Cyngor, ac yn enwedig y rhai hynny sy'n delio â phlant ac oedolion bregus.

- 3.21 Mae'r Strategaeth Ffordd Gwynedd wreiddiol a gyhoeddwyd yn Hydref 2015 bellach wedi dod i ddiwedd ei hoes. Yn dilyn ymgynghori ar gynllun drafft newydd bydd y Strategaeth ar ei newydd wedd yn cael ei chyflwyno i'r Cabinet ei hystyried yn y dyfodol agos.

4 PERFFORMIAD

- 4.1 Yn ychwanegol i'r gwaith sy'n cael ei ddisgrifio uchod ar brosiectau sy'n perthyn i Gynllun y Cyngor, mae gweddill prif brosiectau Adran Cefnogaeth Gorfforaethol a'r Gwasanaeth Cyfreithiol yn cael eu disgrifio isod. Ymhellach, ceir adroddiad llawn ar y mesurau perfformiad sy'n gysylltiedig â fy mhortffolio yn **Atodiad 1**.
- 4.2 Mae datblygiad **Hunanwasanaeth** ar wefan y Cyngor yn hanfodol bwysig i alluogi trigolion Gwynedd i gael mynediad i wybodaeth 24 awr y dydd, 7 diwrnod yr wythnos, a chynnig ffordd fwy cost effeithiol o gysylltu â'r Cyngor am wasanaeth. Hyd yma, mae trigolion Gwynedd wedi gallu osgoi costau o £63,580 i'r Cyngor drwy'r dull hwn.
- 4.3 Mae'r niferoedd o gyfrifon hunanwasanaeth yn parhau i gynyddu, gyda 36,197 cyfri bellach wedi eu creu erbyn diwedd Hydref 2018 – 24% yn fwy o gyfrifon nag yn Hydref 2017. Mae'r niferoedd sy'n mewngofnodi i'w cyfrifon yn fisol hefyd yn parhau i gynyddu o'i gymharu â blynyddoedd blaenorol. Mae pob gwasanaeth newydd sydd wedi'i gyflwyno ers Hydref 2016 wedi gweld cynnydd yn y nifer o geisiadau ar-lein, ac eithrio Cwyn Gwastraff a Chasgliad Gwastraff Swmpus. Byddwn yn gweithio i geisio cynyddu'r niferoedd i'r dyfodol. Byddwn hefyd yn gweithio i geisio cynyddu'r niferoedd sy'n lawrlwytho 'apGwynedd' o'r App Store a Google Play.
- 4.4 Datblygiad arwyddocaol ers Tachwedd 2018 ydi rhoi'r gallu i drigolion roi gwybod am broblemau ar ein priffyrdd drwy hunanwasanaeth, ee. twll neu rwystr ar y ffordd, problem hefo arwyddion. Rydym wedi newid dull ein swyddogion priffyrdd o weithio, a gan eu bod bellach yn cario teclynnau symudol er mwyn cofnodi eu gwaith, gellir rhoi diweddariad yn syth pan fydd problem wedi ei datrys os yw'r gŵyn wreiddiol wedi ei chyflwyno drwy hunanwasanaeth.
- 4.5 Mae'r cyfrifoldeb am gynnwys **gwefan y Cyngor** gan Wasanaeth Cyfathrebu ac Ymgysylltu'r Cyngor. Rhwng Gorffennaf a Hydref 2018 bu i 657,644 o unigolion ddefnyddio gwefan y Cyngor. Dewisodd 652 (0.09%) fynegi eu barn ar y wefan, gyda 479 (76%) yn rhoi sgôr o 5 allan o 5. O'r 155 (24%) nododd sgôr o lai na 5 allan o 5 dewisodd 91 i gyflwyno cynnwys neu sylw. Cafwyd fwy o gwynion yn ystod y cyfnod hwn yn bennaf oherwydd problemau a gafwyd gyda 'servers' gwefan y Cyngor dros yr haf, ac mae hynny'n ddealladwy. Er hynny, mae'r gwasanaeth yn gweithredu yn brydlon er mwyn datrys cynnwys, gyda 73% o'r cynnwys wedi eu datrys o fewn 3 diwrnod gwaith, sy'n gynydd ar y perfformiad rhwng Ebrill a

Gorffennaf. Dim ond un gŵyn sy'n parhau ar agor, sef yr angen i ychwanegu haen llwybrau cyhoeddus i'r map ar-lein, ond rydym yn gweithredu i ddatrys problemau sy'n ymwneud â materion ieithyddol. Mae gwybodaeth bellach am y mesuryddion yn Atodiad 1.

- 4.6 Un rhan arall o waith y **Gwasanaeth Cyfathrebu ac Ymgysylltu** yw rhannu gwybodaeth am waith y Cyngor yn y wasg, ac ymateb i geisiadau gan y wasg am wybodaeth a sylwadau. Yn fy adroddiad diwethaf mi holais y Gwasanaeth am ffyrdd o fesur ardrawiad datganiadau cyhoeddus y Cyngor. Dros y 4 mis rhwng Gorffennaf a diwedd Hydref fy gyhoeddodd y Cyngor 76 datganiad i'r wasg rhagweithiol, ac fe wnaethant arwain yn uniongyrchol at gyhoeddi 246 o erthyglau neu eitemau newyddion cadarnhaol. Rwy'n awyddus i'r Gwasanaeth barhau i gyhoeddi newyddion am waith llwyddiannus ac effeithiol y mae'r Cyngor yn gyfrifol amdano, er mwyn i drigolion Gwynedd gael gwybod sut yr ydym yn gweithredu, a pha wahaniaeth mae hynny'n ei wneud i'w bywydau.
- 4.7 Bu'r Gwasanaeth yn brysur dros y cyfnod diwethaf yn ymgysylltu â phobl Gwynedd wrth i ni ddechrau cynllunio ar gyfer canfod arbedion pellach. Diolch i'r 2,553 o unigolion a sefydliadau sydd wedi cwblhau'r holiadur 'Blaenoriaethau Pobl Gwynedd: Pa Wasanaethau sy'n Bwysig i Chi?' Rwy'n disgwyl i'r gwaith ymgysylltu â phobl Gwynedd am effaith y sefyllfa ariannol sy'n ein wynebu barhau neu gynyddu i'r dyfodol.
- 4.8 Ers fy adroddiad diwethaf fis Medi, mae'r Gwasanaeth Ymchwil a Dadansoddeg a'r Gwasanaeth Rheoli Gwybodaeth wedi uno, a phwrpas y **Gwasanaeth Ymchwil a Gwybodaeth** newydd ydi 'Helpu pob aelod o staff i reoli gwybodaeth ar bapur neu'n electronig a chadw at ddeddfau gwybodaeth. Datblygu gallu'r Cyngor a'i bartneriaid i ddefnyddio gwybodaeth a thystiolaeth er mwyn gwneud y penderfyniadau gorau i bobl Gwynedd'.
- 4.9 Bu dau 'ddigwyddiad gwybodaeth' (lle mae gwybodaeth am unigolyn wedi ei ddwyn/colli/mynd i'r cyfeiriad anghywir) rhwng Gorffennaf a diwedd Hydref. Roedd un achos yn deillio o nam mewn meddalwedd ynghlwm â'n gwefan, ac rydym wrthi'n gweithio ar ateb gyda'r Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth i sicrhau na fydd yn digwydd eto. Roedd yr ail achos yn ymwneud â phostio gwybodaeth i berson anghywir. Mae'r trefniadau eisoes wedi eu tynhau er mwyn sicrhau na fydd yn digwydd eto. Rhaid cofio serch hynny bod nifer y digwyddiadau data wedi gostwng o'i gymharu â'r cyfnod blaenorol, a dim un yn ddigon difrifol i orfod adrodd i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth. Mae gwybodaeth bellach am y mesuryddion yn Atodiad 1.
- 4.10 Mae'r Gwasanaeth wedi bod ynghlwm â'r gwaith o ddadansoddi canlyniadau'r holiaduron 'Blaenoriaethau Pobl Gwynedd: Pa Wasanaethau sy'n Bwysig i Chi?', gwaith holl bwysig wrth i ni fel Cynghorwyr bwysu a mesur pa wasanaethau fydd Cyngor Gwynedd yn gallu eu darparu i'r dyfodol yn wyneb y sefyllfa ariannol ddifrifol sy'n ein wynebu. Yn ychwanegol i hyn, mae llawer o waith ymchwil ar y gweill mewn nifer o feysydd gwahanol fydd yn gallu ein cynorthwyo fel Cynghorwyr a

swyddogion i gynllunio gwasanaethau i'r dyfodol, ee. tueddiadau mewn niferoedd a chostau gofal plant, cyfundrefnau amddiffyn plant a datblygiadau tai newydd.

- 4.11 Mae Gwasanathau **Galw Gwynedd a Siopau Gwynedd** yn rhoi cymorth prydlon a chywir i'n cwsmeriaid i gael mynediad at wasanaethau'r Cyngor drwy ddarparu atebion, arweiniad a gwasanaeth. Dros y cyfnod diwethaf rwy'n falch o fedru adrodd bod cyfartaledd yr amser a gymerwyd i ateb galwad ffôn yn **Galw Gwynedd** wedi gostwng o 53 eiliad i 40 eiliad. Mae niferoedd y galwadau sy'n cyrraedd Galw Gwynedd hefyd wedi lleihau, ac os fydd y patrwm yma'r parhau mae'r Gwasanaeth am edrych i gyflwyno "webchat" yn y dyfodol agos. Mae'r gwaith yr ydw i eisoes wedi ei ddisgrifio o fewn y prosiect Hunanwasanaeth wedi gallu rhyddhau amser yn Galw Gwynedd a Siopau Gwynedd i ymateb yn gyflymach i ymholiadau dros y ffôn a wyneb yn wyneb.
- 4.12 Wrth holi am fodlonrwydd cwsmeriaid gyda'r gwasanaeth sy'n cael ei ddarparu gan **Siopau Gwynedd**, roedd 4.29% o'r cyfanswm wedi rhoi sgôr o llai na 10. Mae'r Gwasanaeth yn ymwybodol, ac yng nghanol ceisio datrys, problemau sydd wedi codi gyda prinder llefydd i barcio i ymwelwyr yn Siop Gwynedd Pwllheli, a materion staffio yn Siop Gwynedd Dolgellau.
- 4.13 Canran debyg – 4% - o gwsmeriaid y **Gwasanaeth Cofrestru** oedd wedi rhoi sgôr bodlonrwydd o llai na 10. Mae'r Gwasanaeth yn adolygu eu prosesau mewnol ar hyn o bryd er mwyn gwella ymhellach, ond rhaid cofio bod rhai ffactorau y tu hwnt i'n rheolaeth, megis problemau gyda diffyg llefydd parcio yn Ysbyty Gwynedd ar gyfer mynychu apwyntiadau Cofrestru.
- 4.14 Rydw i'n awyddus iawn bod y **Gwasanaeth Iechyd, Diogelwch a Llesiant yn** parhau i wthio eu model busnes ble mae Rheolwyr yn rheoli iechyd a diogelwch o fewn eu gwasanaethau eu hunain. Mae'r arbenigwyr o fewn y Gwasanaeth Iechyd, Diogelwch a Llesiant yn cynnig cefnogaeth ddwys yn ogystal â hyfforddiant i Reolwyr, ond mae angen i bob Rheolwr gymryd eu cyfrifoldebau o ddifri a bod yn atebol am ddiogelwch staff a'r cyhoedd. Byddwn fel Cyngor yn adolygu ymhellach y trefniadau o fewn pob Gwasanaeth gyda golwg i sicrhau bod y cyfrifoldebau yma yn cael eu gweithredu'n llawn.
- 4.15 Yn dilyn herio perfformiad y **Gwasanaeth Cyfreithiol** rwy'n hapus gyda chynnydd y gwaith, ac rwy'n llongyfarch y Gwasanaeth am lwyddo unwaith eto i gynnal safon LEXCEL, sef safon cydnabyddedig Cymdeithas y Gyfraith o ran "Excellence in legal practice management and client care".
- 4.16 Prif faterion perfformiad yn unig a nodir uchod wrth gwrs. Tra fy mod wedi cael trafodaethau manwl ar amrywiol faterion eraill o fewn y gwahanol unedau, rwyf yn fodlon fod perfformiad gweddill yr unedau hynny o fewn yr amrediad perfformiad disgwyladwy.

5 SEFYLLFA ARIANNOL/ ARBEDION

- 5.1 Mae'r holl gynlluniau arbedion ar gyfer 2018/19 wedi eu gwireddu, ond wrth gwrs mae'r Adran Cefnogaeth Gorfforaethol a'r Gwasanaeth Cyfreithiol, fel gweddill y Cyngor, yn edrych ar gyfleoedd i wneud arbedion pellach i'w gwireddu o Ebrill 2019 ymlaen.

6 CAMAU NESAF AC AMSERLEN

- 6.1 Dim i'w nodi.

7 UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

7.1 Barn y Swyddogion Statudol:

i. Y Swyddog Monitro:

Dim sylwadau ynglŷn â phriodoldeb.

ii. Y Pennaeth Cyllid:

Dim i'w ychwanegu i'r adroddiad o safbwynt priodoldeb ariannol.

7.2 Barn yr Aelod Lleol:

- 7.2.1 Ddim yn fater lleol.

7.3 Canlyniad Unrhyw Ymgynghoriad:

- 7.3.1 Dim i'w nodi.

Atodiadau

Atodiad 1 – Mesurau Perfformiad